

*Ministerstvo životného prostredia
Slovenskej republiky*

***SPRÁVA O STAVE
ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA
SLOVENSKEJ REPUBLIKY
V ROKU 2005***

*Slovenská agentúra
životného prostredia*

PREDSLOV

Jedným zo základných predpokladov existencie človeka na Zemi je **priaznivé životné prostredie**. Stále narastajúci tlak spoločnosti na využívanie prírodných zdrojov, ako aj na environmentálnu kvalitu, vyvoláva potrebu jej adekvátnej reakcie vo forme starostlivosti o životné prostredie tak, aby sa odstránili záťaže z minulosti, zachovali existujúce hodnoty a minimalizovali potenciálne negatívne vplyvy na ne v budúcnosti. Za najvyššiu hodnotu pritom považujeme život človeka.

Rozvoj **starostlivosti o životné prostredie** vychádza z práv a povinností ustanovených Ústavou Slovenskej republiky, zo záväzkov vyplývajúcich pre Slovensko z medzinárodných dohôd a z členstva v medzinárodných organizáciách, osobitne z členstva v Európskej únii. Pristúpením Slovenska do nej sme transponovali do nášho právneho systému množstvo **právných predpisov s environmentálnym zameraním**, ktorých implementáciu postupne zabezpečujeme, často v neľahkých podmienkach niektorých regiónov. Uplatňovať sa začali nové zákony, napríklad o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania, o systéme prevencie závažných priemyselných havárií, o environmentálnych manažérskych systémoch a audite, o procese posudzovania vplyvov navrhovaných strategických dokumentov na životné prostredie a podobne. Aj pomocou nich dochádza k zlepšeniu environmentálnej kvality - zlepšil sa stav ovzdušia, vody a pôdy. Napriek mnohým neželateľným zámerom a trendom sme zaznamenali pokrok v ochrane prírody a krajiny, v odpadovom hospodárstve, v jadrovej bezpečnosti, v protipovodňovej ochrane i ďalších sektoroch. Dokazujú to viaceré údaje a fakty v publikácii, ktorú máte práve v rukách - *Správa o stave životného prostredia Slovenskej republiky v roku 2005*.

V roku 2005 pokračoval dlhodobý trend znižovania celkového množstva vyprodukovaných emisií znečisťujúcich látok do ovzdušia, čo sa prejavilo v **zlepšenej kvalite ovzdušia**. Stále však pretrvávajú nepriaznivé situácie v dôsledku prekračovania limitných hodnôt pre suspendované častice. Tento problém sa vyskytuje aj v ostatných členských štátoch Európskej únie.

Pozitívny vývoj nastal v **bilancii odpadových vôd**. Súvisí najmä s poklesom celkového objemu ich vypúšťania. S miernym nárastom počtu obyvateľov napojených na verejnú kanalizáciu a s nevelkým prírastkom dĺžky kanalizačnej siete sa však nemôžeme uspokojiť. Budovanie tejto **základnej environmentálnej infraštruktúry** sa preto musí stať jednou z priorit štátnej environmentálnej politiky.

Celková **produkcia odpadov** je v posledných rokoch rovnomerná. K miernemu poklesu oproti predchádzajúcemu obdobiu došlo v objeme vyprodukovaných komunálnych odpadov. Pozitívny trend sa preukázal taktiež v zhodnocovaní odpadov, tak v náraste podielu zhodnotených odpadov, ako aj vo zvýšení kapacít vybudovaných na tento účel. Veľkým prínosom je rozvoj recyklačného priemyslu.

Dlhodobé znižovanie znečistenia ovzdušia sa prejavilo na **zdravotnom stave našich lesov**, ktorý sa stabilizoval, pričom u väčšiny drevín nastalo zlepšenie stavu priemernej defoliácie.

Napriek viacerým uvedeným zlepšeniam environmentálnej situácie na Slovensku, prezentovaným v predkladanej *Správe o stave životného prostredia Slovenskej republiky v roku 2005*, stoja pred nami náročné úlohy. Vyplývajú z toho, že nie vo všetkých regiónoch a obciach a vo všetkých zložkách životného prostredia jeho kvalita dosiahla úroveň stanovenú predpismi. Nedostatky pretrvávajú najmä v budovaní environmentálnej infraštruktúry, pre ktorú boli Európskou úniou

stanovené viaceré prechodné obdobia a výnimky. Jej uvedenie do súladu s európskym štandardom nás bude stáť nemálo síl a finančných prostriedkov.

Priority v starostlivosti o životné prostredie na nasledujúce obdobie určila vo svojom **programovom vyhlásení vláda Slovenskej republiky**. Podľa neho, v súlade s environmentálnym právom Európskej únie a medzinárodnými dohovormi, považuje starostlivosť o životné prostredie za rozhodujúci nástroj zabezpečovanie trvalo udržateľného rozvoja založeného na integrácii troch rovnocenných pilierov - ekonomického, sociálneho a environmentálneho. Na riešenie stanovených priorít, ako aj identifikovaných problémov, by mali slúžiť nielen domáce finančné zdroje, vrátane štátneho Environmentálneho fondu a podnikateľského Recyklačného fondu, ale aj zahraničné zdroje. Očakávame nemalú podporu aj zo zdrojov Európskej únie. Sme v etape tvorby významného dokumentu - **Operačného programu Životné prostredie**, ktorý nadväzuje na *Národný strategický referenčný rámec Slovenskej republiky na roky 2007-2013*. Tento operačný program vychádza z analýzy environmentálnej situácie, zo záväzkov Slovenskej republiky z Integrovanaj aproximáčnej stratégie v kapitole Životné prostredie, dohodnutých prechodných období, ako aj úloh vyplývajúcich z novo prijímaných európskych environmentálnych predpisov. Súčasne stanovuje prioritné sektorové ciele smerovania finančných prostriedkov Európskej únie do starostlivosti o životné prostredie. Budeme sa snažiť presadzovať také trhové mechanizmy a ďalšie ekonomické nástroje, ktoré by sa stali impulzom **rozvoja malého a stredného podnikania v environmentálnom sektore** a súčasne budeme dôsledne uplatňovať zásadu „znečisťovateľ platí“.

Vláda Slovenskej republiky bude taktiež dbať o **zvyšovanie environmentálneho vedomia obyvateľstva**. Podporovať tento cieľ bude aj jeho **pravidelná informovanosť o environmentálnej situácii**. Napomáha vytvoriť objektívny názor a podklad pre prijímanie rozhodnutí smerujúcich k zlepšeniu životného prostredia, k zabezpečovaniu trvalo udržateľného rozvoja, pre kontrolu a vyhodnocovanie odvetvových stratégií, ale aj pre dosiahnutie **vyššej úrovne environmentálnej bezpečnosti a vhodnosti** na Slovensku. Túto základnú podmienku kvality života človeka a jeho požiadaviek aj na bezprostredné okolité prostredie v ktorom žije, sme v minulosti zanedbali. Preto vláda vo svojom programovom vyhlásení kladie dôraz aj na **zvelaďovanie životného prostredia a skrášľovanie miest a obcí**. Jej snahou bude, aby každý občan mal vytvorené podmienky pre život v environmentálne bezpečnom a vhodnom prostredí. To si vyžaduje nemalé náklady na odstránenie starých environmentálnych záťaží a príčin nadlimitného znečisťovania, zhoršovania, až poškodzovania životného prostredia v niektorých zaťažených oblastiach a obciach. Na iných miestach zase bude potrebné udržať existujúcu, resp. dosiahnutú vyššiu environmentálnu kvalitu a eliminovať vznik a pôsobenie akýchkoľvek devastačných aktivít.

Účinnou formou šírenia informácií o životnom prostredí v zmysle zákona č. 17/1992 Zb. o životnom prostredí v znení neskorších predpisov je aj predložená *Správa o stave životného prostredia Slovenskej republiky v roku 2005*, ktorá obsahuje aj porovnanie s inými štátmi Európskej únie a vývojové trendy. Verím, že sa pre Vás stane cenným informačným zdrojom a pomôže Vám pri plnení Vašich pracovných povinností, uspokojí Vašu túžbu dozvedieť sa objektívne a na základe faktov viac o životnom prostredí, ale bude pre Vás aj inšpiráciou a zdrojom námetov pri zvelaďovaní životného prostredia Slovenska.

Ing. arch. Jaroslav Izák
minister životného prostredia Slovenskej republiky